

2021-03-29

REMISSVAR
Fi2021/00551

Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Regeringens promemoria ”Tillfälligt statsbidrag till vissa kommuner och regioner för kommunala åtgärder för en ekonomi i balans”

SmåKom är ett nationellt nätverk för små kommuner och vi har för närvarande 67 medlemmar, vilka består av de till befolkningen mindre, men till ytan större kommunerna i Sverige.

SmåKom ser ett behov av och är positiva till inrättandet av en delegation med uppdrag att stötta de kommuner och regioner som har en besvärlig ekonomisk situation.

SmåKom är i grunden positiva till promemorian men vi vill framföra en del synpunkter som vi anser är viktiga att påpeka i vår roll som företrädare och kunskapsförmedlare för de, till befolkningstalet, mindre kommunerna.

I uppdraget att stötta kommuner och regioner vill vi gärna se att det inte enbart kommer att handla om ekonomiskt stöd. Att få stöd i form av extern spetskompetens kan ofta vara minst lika viktigt som rent ekonomiskt stöd.

3.2 En delegation för kommunal ekonomi i balans bör inrättas

I promemorian föreslås att det inom Kammarkollegiet inrättas en delegation som ett särskilt beslutsorgan. Uppgiften är att pröva frågor om tillfälligt statligt bidrag till vissa kommuner och regioner. Delegationen kommer att ansvara självständigt för sina beslut. Delegationen ska bestå av en ordförande och högst fyra andra ledamöter. Regeringen ska utse ordförande och ledamöter för en bestämd tid.

SmåKom är förvånade över att delegation ska bestå av så få ledamöter som maximalt fyra utöver ordföranden. Delegationen ges ett tydligt beslutsmandat och då måste man säkra att rätt kompetens finns.

SmåKom utgår ifrån att det bland delegationens ledamöter finns representation från Sveriges Kommuner och Regioner, SKR. Vi ser det som en garanti för att kunskap om vår sektor finns i delegationen.

SmåKom hävdar att Kommuninvest ska vara representerade i delegation. Vårt motiv till det är att Kommuninvest har ett mycket högt förtroende bland våra medlemskommuner samt att de har en synnerligen gedigen kunskap om kommuners och regioners ekonomi.

3.3 Förutsättningar för bidrag

SmåKom har svårt att förstå de urvalskriterier som föreslås. De *kan* innebära att kommuner med gynnsamma geografiska och befolkningsmässiga förutsättningar bereds plats framför flera av de mindre kommunerna som vi anser är i betydligt större behov av bidraget.

SmåKom anser att befolkning ska vara ett urvalskriterium då det är den enskilt viktigaste faktorn för kommuners ekonomiska situation.

Med befolkning menar vi dels befolkningsutvecklingen över tid, men också befolkningens aktuella sammansättning, det vill säga demografin. Flera av de kommuner som kämpar med att få en ekonomi i balans tampas med en minskande och även åldrande befolkning.

SmåKom anser att det är bra att statsbidraget är öppet för samtliga kommuner och regioner att söka. Urvalet av bidragsberättigade bör sedan göras utifrån varje enskild ansökan med hänsyn tagen till de kriterier som föreslås samt med hänsyn till befolkningsutveckling och demografiska faktorer.

SmåKom ser positivt på att delegationen vid sin prioritering av ansökningar ska ta särskild hänsyn till den sökande kommunens/regionens aktuella skattesats.

Vi anser dock att man även bör ta hänsyn exempelvis till exploaterbar mark samt fastighetsinnehav. Där skiljer det väldigt mycket mellan olika kommuners möjligheter till inkomster vid försäljning av mark och fastigheter.

Ansökan om bidrag och redovisning av mottaget bidrag

SmåKom förstår att det måste finnas regler kring såväl ansökan om, samt redovisning av, bidrag. En viss administration kommer att vara nödvändig.

SmåKom påpekar, med kraft, vikten av att det inte skapas administrativa krav som upplevs som så omfattande att en del kommuner helt enkelt inte bryr sig om att söka välbehövliga bidrag. Vi har tyvärr kunnat konstatera att det i samband med andra riktade statsbidrag emellanåt har blivit så, och det är väldigt olyckligt.

Finansieringen

Det föreslås att totalt 1 Mdkr avsätts, fördelade på 250 Mnkr per år 2021–2024. Med tanke på att kriterierna ger en del stora regioner och kommuner möjlighet att erhålla bidrag är vi tveksamma till om summan verkligen är tillräcklig.

SmåKoms remissyttrande vill vi avsluta med ett utdrag ur RKA's rapport "Effektivitet i kommuner". Vi tycker att texten säger mycket om vilket fokus man bör ha för att kunna hjälpa kommuner och regioner på rätt sätt.

"I särskilt framgångsrika kommuner går en röd tråd av ordning och reda genom ekonomi, kvalitet, uppföljning och analys. Men inte på ett administrativt tyngande vis utan på ett ganska enkelt, pragmatiskt och självklart vis. Det är en självklarhet att alla tar ansvar för helheten, att alla arbetar för att förbättra såväl ekonomiska som kvalitetsmässiga resultat. Ingen av dessa kommuner nämner att detta är frukterna av välutvecklade digitala system eller mål- och resultatstyrningsmodeller. I stället framkommer en bild av en kultur som hela tiden strävar framåt och vill förbättra sig för kommuninvånarnas skull.

Det har sagts många gånger förut att i valet mellan struktur och kultur så väger kulturen absolut tyngst. Detta präglar även dessa framgångsrika kommuner. De arbetar hela tiden för att ha en organisationskultur där alla aktivt tar del i arbetet med att förbättra verksamheterna för dem de är till för och för att få ut så mycket som möjligt av tillsatta resurser, där alla har förtroende för varandra och där vi-känslan är central."

Peter Lindroth
Ordförande

Charlotta Haskovec
Verksamhetsledare

Detta remissvar är antaget av SmåKoms styrelse 2021-03-26

